

Bayreuth 2024: Parsifal / Tristan und Isolde

door Peter van Laarhoven

Parsifal

Op zaterdag 17 augustus zien we *Parsifal*, Wagners laatste opera in een encenering van vorig jaar door Jay Scheib. Uitverkocht Festspielhaus. Voor het eerst in jaren zijn alle voorstellingen uitverkocht.

Eerste akte; kaal decor, water met daarvoor een soort zuil en op de achtergrond een grote krans van licht. Weinig spannende encenering, behalve de voortdurend in extreme close-up op een scherm geprojecteerde wond van Amfortas. Nogal onsmakelijk en als je niet tegen bloed kunt heb je wel een probleem bij deze voorstelling. Het orkest, onder leiding van Pablo Heras-Casado, kiest voor langzame tempi (de eerste akte duurt maar liefst 1 uur en drie kwartier) wat de vaart nog meer uit de voorstelling haalt. Als Gurnemanz glorieert Georg Zeppenfeld (die we in 2017 hier in dezelfde rol hoorden en in dat zelfde jaar ook nog als Hundung in *Die Walküre*), hoewel hij soms moeilijk te verstaan is. Zonder boventiteling is het verhaal sowieso moeilijk te volgen. Bescheiden applaus in weerwil van de traditie om na deze akte niet te applaudiseren.

Georg Zeppenfeld als Gurnemanz en Ekaterina Gubanova als Kundry
© Enrico Nawrath

In de tweede akte is het decor in eerste instantie opnieuw kaal; een rots met een opening van waaruit Klingsor zingt. Later wordt het decor zeer kleurrijk als de bloemenmeisjes tevoorschijn komen, een prachtig geheel. Parsifal (Andreas Schager, in 2017 in dezelfde rol gehoord en in 2018 als Erik in *Der Fliegende Holländer*; in Amsterdam zong hij eerder dit jaar in de *Gurrelieder* onder Chailly) daalt af langs de achterwand en zingt uiteindelijk, na de avances van alle bloemenmeisjes te hebben afgewezen, schitterend samen met Yekaterina Gubanova als Kundry (we hoorden haar al in 2006 bij DNO in *Boris Godoenov* en in 2007 als Brangäne bij het Gergiev Festival in Rotterdam. In Bayreuth hoorden we haar in 2019 als Venus in *Tannhäuser*). Beiden ontvangen een stormachtige ovatie na afloop van deze akte en er is ook veel applaus voor de jonge Hawaïaanse bariton Jordan Shanahan (Klingsor), die ooit nog aan de operastudio van DNO verbonden was.

In de derde akte zakt de voorstelling weer wat in, hoewel de zang van Schager, Zeppenfeld en de in Nederland wonende bas-bariton Derek Welton als Amfortas (hij zong Klingsor in de Bayreuth *Parsifal* van 2017) fenomenaal blijft. Opnieuw veel water in het decor en de krans van licht uit de eerste akte die op een gegeven moment uit het water omhoog rijst. Stormachtig applaus na afloop, vooral voor het koor, de vier overgebleven hoofdzangers en de dirigent.

Tristan und Isolde

De volgende dag *Tristan und Isolde*, een nieuwe encenering in de regie van de IJslandse regisseur Thorleifur Örn Arnarsson. Semyon Bychkov dirigeert en kiest gelukkig voor niet al te langzame tempi. In de eerste akte zien we een vrijwel leeg decor dat wordt gedomineerd door Isolde die in een op het

podium gedrapeerde enorme jurk gekleed is. Die jurk komt later in de voorstelling nog een paar keer terug, maar de teksten op de jurk, die ongetwijfeld een betekenis hebben, zijn helaas grotendeels onleesbaar.

Drie groepen touwen symboliseren het schip waarop Isolde naar Ierland wordt gebracht om met Koning Marke te trouwen. Aan het eind van de akte valt de middelste groep touwen naar beneden en komt iets dichterbij, wat later het decor van de tweede akte blijkt te zijn.

Camilla Nylund, die we al vaak hoorden bij DNO en in Bayreuth als Elisabeth (2012) en Sieglinde (2017), zingt krachtig maar niet echt mooi. Idem voor Andreas Schager als Tristan, die dus op twee opeenvolgende avonden twee titelrollen zingt!

Camilla Nylund (Isolde) in haar trouwjurk en Andreas Schager (Tristan)
© Enrico Nawrath

De tweede akte zou zich in een tuin met hoge bomen voor het verblijf van Isolde moeten afspelen, maar het lijkt meer op het rommelige interieur van een uitdragerij. Het decor blijft echter donker zodat niet goed is te zien wat er zich allemaal op het podium bevindt. Koning Marke wordt gezongen door die andere bekende Bayreuth-bas; Günther Groissböck (bekend van vele rollen bij DNO, in Bayreuth hoorden we hem als Hermann (2012) en Veit Pogner (2017)).

In de laatste akte is het decor wederom vrij leeg, met uitzondering van een enorm

gevaarte dat lijkt op een kruising tussen machine en dier. Hieruit kruipt de zwaargewonde Tristan, die zich moedig door deze akte zingt. Jammer dat de encenering op geen enkele manier nieuwsgierig maakt naar het verhaal en blijft steken in over het algemeen donkere sfeerplaatjes. Veel applaus na afloop, vooral voor de twee titelzangers en dirigent Bychkov, die zichtbaar vermoeid oogt.

Concluderend was het wederom een feest, ondanks de matige enceneringen. Waar andere keren regisseurs het verhaal in een (zeer) modern jasje staken - vaak tot woede van het conservatieve publiek - waren deze beide enceneringen nogal braaf. De zang stond op hoog tot zeer hoog niveau met Ekaterina Gubanova als Kundry in *Parsifal* als uitblinkster.

In sommige opzichten gaat ook Bayreuth met zijn tijd mee: zes van de acht opera's werden dit jaar door vrouwen gedirigeerd (maar dan weer net niet de twee die wij zagen). En getuige de kleding is het festival de afgelopen jaren een stuk toegankelijker geworden: waar 10 jaar geleden de overgrote meerderheid van het publiek in avondkleding was gestoken, is dat nu slechts een minderheid. Maar in andere opzichten verandert er niets: geen airco, geen boventiteling en de krappe klapstoeltjes zijn sinds 1876 ook niet veranderd.

Olafur Sigurdarson (Kurwenal), Andreas Schager (Tristan), Camilla Nylund (Isolde), Christa Mayer (Brangäne) © Enrico Nawrath